

© Karen Opstellen

TENTOONSTELLING WOORDBEELD

De taal die we gebruiken in ons dagelijks leven is, in de regel, de taal van afspraken: nuttig, rationeel, functioneel. Genoeg voor ons alledaagse bestaan. Het is de taal van onze onderlinge communicatie en van het nieuws. Taal kan verbinden maar taal kan ook scheiden. Woorden kunnen leiden tot een beter begrip maar kunnen ook opschudding veroorzaken. Met woorden benoemen we alles om ons heen. Door middel van woorden proberen we ons met elkaar te verstaan.

Daarnaast is er ook de taal waarin wordt gespeeld met associaties en gedachtesprongen, met fantasie en betekenissen. Taal waarin wordt gespeeld met de woorden zelf. In gedichten en romans, in beelden, muziek en films.

In de tentoonstelling *Woordbeeld* laten veertien van onze kunstenaars werk zien waarin op uiteenlopende manieren beelden zijn verbonden aan woorden en taal. Zo verwerkten zij in hun beelden letters en woorden om hun meerwaarde: als tekens of symbolen met eigen vormen, klanken en grafische aanwezigheid. Maar ook was men vaak zó geraakt door een tekst dat dit inspireerde tot het maken van beelden waarin de opgeroepen emoties een nieuwe vorm kregen...

De tentoonstelling, die te zien is in de expositieruimte van het KCB op de eerste verdieping van Kranenburg, loopt t/m 20 januari 2019. Opening zondag 9 december 2018 17:00, ook deze keer met medewerking van Hans Langeree.

KANTJIN

Schrijver Tommy Wieringa schreef een paar weken geleden in een column voor de zaterdageditie van de NRC over 'het schip Europa'. Hij citeerde Boeli van Leeuwen die over zijn geliefde Curaçao schreef dat *het permanent naar de bliksem ging*. Op Curaçao was het altijd vijf voor twaalf. Sinds de ontdekking in 1634 was het eiland onafgebroken bezig geweest ten onder te gaan. Wieringa zag de gelijkenis met Europa dat naar zijn mening ook *permanent naar de bliksem gaat*.

Maar de gelijkenis met de geschiedenis van het KunstenaarsCentrum-Bergen is, oppervlakkig gezien, zeker ook van toepassing. Al vanaf de beginjaren werd er gebakkeleid over bijvoorbeeld de ballotage. Men vroeg zich af welke categorieën nou wel, of juist niet, bij het KCB hoorden.

En ja, ofschoon de zaken in 1947 op papier goed geregeld waren, was de praktijk duidelijk weerbarstiger. Geen wonder dat bestuursvergaderingen vaak chaotisch verliepen. Op 12 januari 1948 probeerde de zojuist aangetreden voorzitter O.R.E. Brunner de gemoederen tot bedaren te brengen met de volgende woorden: *De voorzitter dringt aan op mijding van alle nijdigheid, kribbigheid en anderszins. Poolse Landdagmanieren dienen achterwege te blijven.*

Ook nu, in 2018, staat de ballotage op de agenda... Maar ook wat betreft andere zaken is er altijd sprake van een zekere rumoerigheid binnen de KCB-gelederen. Net als toen komt men veelal pas na verhitte discussie toch altijd weer tot een consensus. En zo moet het ook. Het KCB is immers onmisbaar voor Bergen en zal dat blijven. Wie anders zorgt er voor een zo divers podium voor de hedendaagse kunsten dan de nu levende en werkende kunstenaars, die allen lid van het KCB zijn.

Ook nu zien we uit naar een nieuwe voorzitter die er vooral voor zal zorgen dat ieder zich gehoord voelt en dat er aan het eind van de rit altijd iets ligt waar iedereen tevreden mee kan zijn.

Het KCB zal er wel bij varen.

WOORD

BEEELD

Margje Kuyper, schildert sinds 1983.

Tijdens de opening van een expositie in Galerie Bel-Etage te Amsterdam sprak schrijver Thomas Verbogt over haar:

*Margje schildert bijna als een schrijver. Als een dichter. We kijken ernaar – horen ergens in de verte heel zacht het bijna stille lied van verlangen dat zij haar schilderijen laat zingen**– en hopen op iets dat niet voorbijgaat, iets troostrijs. Wat het is laat zich niet zeggen, gelukkig niet, we hoeven de landschappen alleen maar binnen te gaan en te verdwijnen in de weergaloze intimiteit die er heerst.*

(margjekuyper.com)

Anneke van der Mandele (Bergen, 1938), opleiding IvKNO (thans Rietveld Academie).

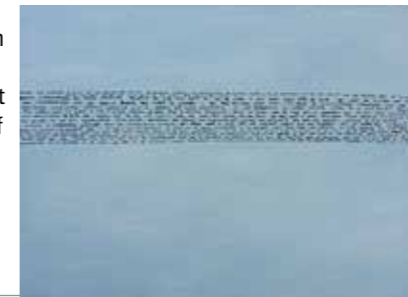
Werkt hoofdzakelijk als graficus. Exposities niet alleen in heel Nederland, maar ook in Denemarken, Polen, Duitsland, Spanje en in Parijs.

'Het boeiendste van het maken van grafiek blijft voor mij het experimenteren met de etsplaat. Een toevallig krasje of een oneffenheid in de plaat kan aanleiding zijn tot een verhaal. Een verhaal waar de stilte moet overheersen en waar de vertrouwde aanknopingspunten mogen ontbreken. Dan heeft het blad een eigen autonome waarde gekregen.'**Hans Landsaat** (Amsterdam, 1935), IvKNO (thans Rietveld Academie).*'Voor deze tentoonstelling zond ik twee werken in die verschillende aspecten tonen van mijn langjarig project "Vanwege Sebald". Dit betreft de Duitse schrijver W.G. Sebald (1944-2001). De penseeltekening Grand Hôtel des Roches Noires, naar zijn beschrijving van dit luxe hotel dat betere dagen heeft**gekend en nu zo goed als verlaten wacht op de ondergang. En de aquarel Op de grens van... waarin de gedachten van de schrijver worden gevolgd, zoals neergeschreven op een lange wandelreis langs de kust van Suffolk.'*

(hanslandsaat.nl)

Malou Nahuys (Amsterdam, 1961), Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.*'Het schilderij Brief over zee maakt deel uit van de serie Brief over land en brief over zee. Stukken tekst, een enkele regel of een los woord hebben niet alleen hun letterlijke betekenis maar maken ook met hun eigen vorm deel uit van het beeld en gaan**erin op. De losse opgeschreven gedachten en associaties zijn gedeeltelijk onleesbaar wat het besloten karakter van een brief schetst.'*Hiernaast: *Brief over zee*

(malounahuys.com)

Elly Stolwijk (Haarlemmermeer, 1957), dichter en beeldend kunstenaar, Rietveld Academie, afdeling Autonoom.*'Mijn focus ligt op tekenen en op de zoektocht naar de verbinding tussen beelden en woorden. Uit welke bron(nen) komen die? Die vraag levert de inspiratie voor zowel de poëzie als het beeldende werk.**De aanloop naar mijn bijdrage aan deze tentoonstelling:**een Moleskine schetsboekje uit elkaar halen, veel korte fragmenten uit krantenartikelen knippen, tekstfragmenten bij elkaar zoeken en rangschikken tot de vorm van het klassieke sonnet, pentekening maken, het sonnet ernaast plakken. En zie dan mijn 42 sonnetten van wanhoop...'*

(ellystolwijk.nl)

Peter H. Toxopeus (Amsterdam 1943).*'Ik werk in kleur en zwart-wit. Tot mijn onderwerpen reken ik o.a.: portret, structuren/abstractie, landschap, steden en architectuur. Maar ook tentoonstellingen van beeldende kunst zijn een geliefd onderwerp.**Naast het fotograferen schrijf ik met enige regelmaat gedichten. De tentoonstelling Wordbeeld spreekt mij dan**ook in het bijzonder aan.**Voor deze expositie koos ik een foto in zwart-wit. Kleur leidt mij teveel af van het onderwerp. Ook de grafische structuur vind ik toepasselijk: slechts sporen van leven blijven achter.'*

(artox.nl)

Dominique Ampe [Ukkel (B), 1944]. Opleiding o.a. Sint-Lukas, Brussel (toegepaste grafiek), Academie voor Schone Kunsten, Mechelen (modeltekenen).*'Letters, woorden en beelden vormen een uitdrukking binnen een inhoudelijk beeldend concept. Woorden en de verhouding tussen**woorden – de gedachte, uitgedrukt in beeld – dat is de inhoud van mijn beeldend werk. De betekenis van mijn werk ligt in het vertellen van mezelf en het spreken over mijn eigen bestaan als biografische nota's en als een meertalig karakter en speling tussen beeld en tekst.'***Madeleine Leddy**, opleiding Gerrit Rietveld Academie, vrije grafiek.*'Ik werk in de etstechniek (droge naald, monoprint) en in gemengde techniek (acryl, krijt, potlood etc.). Er zijn echo's uit mijn on(der)bewuste, die ik probeer te vangen in vormen – voor zover ze zich laten vangen. Met een paar verf- of inktvlekken op papier of zinkplaat nodig ik het toeval uit om mee te spelen. En als het goed is vertellen we samen een verhaal...'*Hiernaast: *It's alright babe*

(madeleineleddy.com)

Ingeborg Oderwald (Ulrum, 1932). IvKNO (thans Rietveld Academie).*'Naast schilderen, etsen en tekenen is het schrijven van verhalen mijn tweede creatieve noodzaak.**Tijdens mijn beeldend werk komen er vaak woorden en zinnen opborrelen... Ik vind het dan leuk om ze direct in de tekening of ets waar ik mee bezig ben te verwerken. Soms leesbaar, vaak ook onleesbaar door regels over elkaar heen te schrijven. De tekst verandert dan in een grafisch beeld dat zich niet of slechts met grote moeite laat ontsluiten.'*

(ingeborgoderwald.nl)

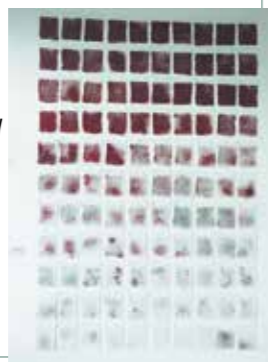
José van Tubergen (Amsterdam 1946). Opleiding o.a. Rietveld Academie en de Koninklijke Academie in Den Bosch.*'Kenmerken van de tijd, de vergankelijkheid, vind ik in besmeurde ramen en deuren, afgebladderde muren, graffiti ontstaan door macht en geweld van mens en natuur.**De grotendeels geschonden bouwsels, teksten op muren en afgescheurde affiches worden in een andere context geplaatst en in een abstracte vorm samengevoegd. Het verleden wordt vertaald naar het nu.'**Mijn werk is een zoektocht naar nalatenschap. Ruïnes vertellen de geschiedenis van de mens met architectuur als decor...'*

(josevan.nl)

Wil van Blokland (Purmerend, 1954). Amsterdamse Academie voor Beeldende Vorming.*Haar porseleinen dagboekpagina's verwijzen bewust naar de stenen tafelen in het Oude Testament. 'Ik besta en mag dat op een stenen tafel uiten' lijkt de boodschap. En de opvallende vlekken suggereren dan het bloed**en de pijn van het eigen verhaal. Maar belangrijker dan een mededeling is het associatieveld dat deze tafelen oproepen. Dit geldt overigens voor al het werk van Wil van Blokland. Haar keramiek laat zich dan ook het beste met een open geest bekijken. En beleven.*

Arie van den Berg

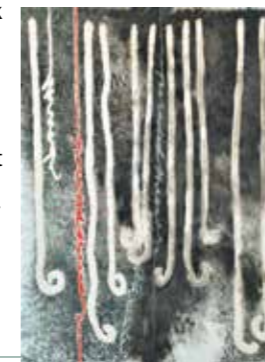
(wilvanblokland.nl)

Angeline Lips (Dordrecht, 1951), Hogeschool ArteZ, Arnhem.*'Poëzie en literaire teksten hebben mij vaak geïnspireerd tot het maken van tekeningen. Zo is er een aantal cassettes tot stand gekomen waarin ik poëzie en tekeningen combineerde tot één kunstwerk. De werken uit deze losbladige "boeken" kunnen daardoor ook naar keuze solo ingelijst**worden. Naast cassettes met werk van bijvoorbeeld Jan Arends, Herman de Coninck, Federico Garcia Lorca maakte ik ook de cassette die op deze tentoonstelling te zien is: De meeste dingen breken ontzettend langzaam, met gedichten van Kira Wuck.'*

(angelinelips.nl)

Margo van der Pool (Vlissingen, 1967). Opleiding docent tekenen/handvaardigheid Tilburg, Kunstacademie Bath (GB), Master Kunsteducatie Amsterdam.*'Ik werk met verschillende materialen en technieken in verschillende media, zowel ruimtelijk als plat. Vaak gebruik ik woorden in mijn beeld. Als uitgangspunt of ter versterking. Of als overdenking...'**Mijn bijdrage aan deze tentoonstelling draagt de titel Drawnthreadshangingthreads en komt uit een serie werken waarin "draadjes" de hoofdrol speelden en waarin ik, getrokken door het grafische aspect, het woord als draad heb gebruikt.'*

(margovanderpool.jimdo.com)

Joséphine Verbist (Den Haag, 1946). Rijksakademie in Amsterdam en Vrije Academie in Den Haag.*'Woorden over beeldend werk zeggen vaak weinig. Beelden spreken een eigen taal: een vormtaal in eigen handschrift, maar ook een beeldtaal met eigen thematiek. Waar vorm en beeld spannend**samengaan, ontstaat zeggingskracht. In mijn werk zijn de vormen een resultaat van scheuren en plakken, van wegwerken en weer opnieuw beginnen, van weer wegscheuren en eroverheen schilderen, net zolang tot de vorm gaat leven. Het resultaat is onharmonieus, in beweging en ongepolijst.'*

(josephineverbist.nl)

SCHILDERSVERDRIET 76

Deze nazomer werkte ik in olieverf o.a. met het klassieke *caput mortuum* ofwel dodekop. Het is niet aan te raden die kleur aan te schaffen want hij is lastig. Dof, roestbruin, somber, heerszuchtig en moeilijk te combineren met andere kleuren, pleegt hij een aanslag op de vermogens van de kunstenaar. Ik deed het toch en kocht een tube, ik denk op grond van mijn grafische inslag. Dodekop dwong me om een ander pad te bewandelen in de schilderkunst.

Op een doekje had ik eerst met acrylverf een hardroze ondergrond geschilderd en er, na droging, met een wollen lap witte olieverf overheen gewreven zodat de kleur vervaagde. Met dodekop heb ik er, zo uit de tube, een soort hekwerk overheen gewrongen – want dodekop moet je altijd uit de tube wringen – en dat werkte goed.

Het gebeurde in de tijd dat een dierbare kunstbroeder zijn dood had aangekondigd. Zijn A.L.S. maakte leven uiteindelijk voor hem onmogelijk. Kromgetrokken als een kartonnetje zat hij in zijn karretje. Alleen zijn kop bleef goed functioneren goddank. Tot op het laatst kon je nog uitstekend met hem communiceren. Daarom viel zijn afscheid me zwaar.

Teruggekeerd in het atelier voelde ik me zo'n beetje een vreemde. Aan de muur zag ik het doekje hangen waar ik mee bezig was geweest. Het voldeed bij nader inzien aan geen enkele esthetische norm. Zo vies roze als de achtergrond eruit zag, de kleur van pap, frambozenvla, waarover ik dat simpele hekwerk had uitgeknepen met dodekop. Ook letterlijk een nogal dodelijke kleur, dat bleek nu wel. En zo overheersend zwaar dat er weinig kunstzinnigs mee te doen viel. Er ging chagrijn van uit, en een stuitende eenzelveheid. Geen mens zal er iets moois aan vinden. Maar ik begon er juist steeds meer van te houden hoe langer ik ernaar keek: de strijd tussen mooi en lelijk was in een impasse geraakt. Zo was het. Ik laat het zo als een *caput mortuum* voor mijn verloren vriend.

Michiel Hertroys

ACTIVITEITEN LEDEN

(voor vermelding in deze rubriek: stuur je info aan de redactie)

- **Cis Lutikhuis, Tineke Tukker** groepsexpositie, de Kapberg, Egmond aan den Hoef, nog t/m 9 dec
- **Ludo Winkelman** werkte mee aan zojuist uitgebrachte korte filmopera *A day in June*, waarin film, opera, schilder- en dichtkunst samenkomen
- **Joop Haring**, nieuw uitgebracht zijn boek *The Organic Square* (project La Plata, Arg.)
- **Alja Spaan** recentelijk verschenen: bundel *Tegen het vergeten en voor de behoedzaamheid* (gedichten)
- **Hans Landsaat** *Eerbetoen*, KuuB, Utrecht, nog t/m 23 dec
- **Angeline Lips** deelname letterkundig project *Lân fan Taal*, Museum Tresoar, Leeuwarden, nog tot 31 dec
- **Annelies Horden** en **Gerda Schimmel** (Horden & Schimmel) *Tales of the unexpected*, De Boterhal, Hoorn, 8 dec – 6 jan
- **Marli Turion** *Post uit Westerpark*, Kunsttraject Amsterdam, nog t/m 6 jan | *Salon 2018*, Arti et Amicitiae, Amsterdam, 21 dec – 23 jan | groepsexpo *Both sides now*, Cultuurgebouw de Meerse, Hoofddorp, 20 jan – 24 feb
- **Elly Stolwijk** presentatie derde editie *DichtDruk*, Reuring, Koeckenbier, Alkmaar, 26 jan
- **Bill Kunst** *Essentie*, Stichting Vierplus/Asnova, Utrecht, 12/13 en 19/20 jan
- **Nelleke Hulsen** *Essentie*, Stichting Vierplus/Kunstlokaal No8, Jubbega, 1/2 en 8/9 dec | *Verstillling* (solo), Galerie Bollenstreek, Hillegom, nog t/m 16 dec | *Biennial Moving the Boundarie 4*, Museum voor Toegepaste Kunst, Belgrado, 20 dec – 20 jan

SOCIËTEITSBERICHTEN

Elke laatste vrijdag van de maand (uitgezonderd juli en augustus) van vijf tot half acht soos in de foyer van Kranenburgh. Elkaar weer ontmoeten en genieten van de meegebrachte hapjes en met altijd als middelpunt een kunstenaar die een presentatie van zijn/haar werk geeft.

Het programma voor de komende maanden:

- 30 november **Ludo Winkelman** vertelt over de diversiteit van zijn disciplines
- 28 december *de zesde Literaire Winteravond*. Er wordt opgetreden door **Neeltje Maria Min**, **Rita Verschuur** en **Jan van der Vegt**. Voor deze gelegenheid hebben we de beschikking over de grote zaal.
- 25 januari **Patrick Bergsma** schilder, installaties, multidisciplinair